

ברכת גאל ישראל שבהגדה

ברוך אתה "א-להינו סלף העולם, אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, והגיענו הלילה הזה לאכל בו מצה וקורח. כן, "א-להינו וא-להי אבותינו, יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום, שמחים בבנין עירך, וישימים בעבודתך, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים (כשחל פסח במוצאי שבת אומרים: מן הפסחים ומן הזבחים) אשר יגיע דָּמָם על קיר מזבחתך לרצון, ונודה לך שיר חדש על גאלתנו ועל פדות נפשותנו. ברוך אתה "גאל ישראל.

משנה בפסחים (פ"י, מ"ו; קטז):

והותם בנאִלה. רבי מרפון אומר: "אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים", ולא היה חותם. רבי עקיבא אומר: "כן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום, שמחים בבנין עירך וישימים בעבודתך, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים כו", עד ברוך אתה ה', גאל ישראל.

תוספות מסכת פסחים דף קטז עמוד ב

ר' טרפון אינו חותם בברוך שלא היה מאריך בדברי בקשה ולא היה אומר אלא הודאה ור"ע סבר דחותם בה בברוך לפי שמאריך בדברי בקשה ואומר כן ה' אלהינו יגיענו כו' וקי"ל (עירובין דף מו:) הלכה כר' עקיבא מחבירו.

חידושי הרשב"א מסכת ברכות דף יא עמוד א

כדאיתא בירושלמי דגרסינן התם כל הברכות פותחין בהן בברוך ואם היתה ברכה סמוכה לברכה אין פותחין בה בברוך, התיב רבי ירמיה הרי גאולה... אמר ליה שתיים הן אחת לבא ואחת לשעבר... ואמר שברכת גאולה אינה ברכה אחת אלא שתיים הן מעורבות זו בזו אחת לברך על שעבר ואחת לבקשת רחמים לברך על העתיד, ובודאי יש בנוסח אותה ברכה הזכרת שעבר והבא, דאשר גאלנו הוא לשעבר וכן ה' אלהינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים ונאכל שם מן הפסחים הוא להבא ונמצאת הראשונה פותחת ואינה חותמת והשניה חותמת ואינה פותחת.

פסחים דף קיז עמוד ב

והותם בגאולה. אמר רבא: קריאת שמע והלל – גאל ישראל, דצלותא – גואל ישראל. מאי טעמא – דרחמי נינהו.

רשב"ם מסכת פסחים דף קיז עמוד ב

קריית שמע. ברכת גאולה שאחר ק"ש:

והלל. של ערבי פסחים שחותם גאל ישראל כר"ע דמתניתין שמספר ומשבח על גאולת ישראל שעברה: דצלותא גואל ישראל. שאנו מתפללין על העתיד: